

Nové horizonty (IV): „Nemluvte: naslouchajte mu.“

Svatý Josemaría „objevuje“
Ducha svatého prostřednictvím
prosté rady, která může vnést
světlo i do našeho duchovního
života.

12.06.2018

Před tím, než se Ježíš vrátil k Otci,
řekl svým apoštolům: „Hle, já vám
pošlu toho, koho slíbil můj Otec. Vy
tedy zůstaňte ve městě, dokud
nebudete vyzbrojeni mocí z

výsosti“ (Lk 24, 49). Apoštolové zůstali v Jeruzalémě a vyčkávali splnění Božího příslibu. Oním příslibem, oním darem byl ve skutečnosti sám Bůh ve svém Duchu svatém. Přijali ho o několik dní později a byli naplněni Boží milostí. „Učedníci, kteří byli už dříve svědky slávy vzkříšeného Ježíše, poznali sami na sobě sílu Ducha svatého: jejich rozum i srdce jsou otevřeny novému světlu.“[1] Ještě téhož dne začali odvážně kázat a Písmo praví, že poté, co slyšeli slova svatého Petra, „se k nim ten den přidalo na tři tisíce lidí“ (Sk 2,41).

Svatý Josemaría často připomínal, že dar Ducha svatého není dávnou vzpomínkou, ale stále aktuálním jevem. „I my, stejně jako ti, kteří tehdy v den letnic přistoupili k svatému Petrovi, jsme byli pokřtěni. Ve křtu se náš Otec Bůh ujal našich životů, napojil nás na Kristův život a poslal nám Ducha svatého.“[2]

Nejprve při křtu a posléze při biřmování jsme dostali plnost Božího daru, život Trojice.

Objevit Přímluvce

Boží Dar, spása, není nějaká věc, nýbrž *Osoba*. Celý křesťanský život se rodí z osobního vztahu s Bohem, který přichází přebývat v našem srdci. Je to známá pravda nacházející se v základech života z víry. Možná je to však něco, co ještě musíme objevit.

„V roce 1932 vidíme u svatého Josemaríi silný rozvoj úcty k Duchu svatému,“ říká jeden z nejlepších znalců jeho díla.^[3] Poté, co se několik měsíců snažil o důvěrnější styk s Přímluvcem, se mu dostává zvláštního světla, které před ním otevírá nové panoráma, jak se dozvídáme ze zápisu téhož dne:

„Oktáv Všech svatých – úterý – 8–XI–32: Dnes ráno, ani ne před hodinou, mi o. Sánchez odhalil „další

horizont“. Řekl mi: „Spřátelte se s Duchem svatým. Nemluvte: naslouchejte mu.“ A od Leganitos jsem se modlil, má modlitba byla poklidná a rozzářená, a uvažoval jsem o tom, že život dětství, díky němuž se cítím Božím dítětem, mi dalo lásku k Otci; že dříve jsem za Ježíšem, kterého vášnivě miluji jako přítele, jako bratra, jako jeho milovník..., přicházel skrze Marii. Věděl jsem, že Duch svatý přebývá v mé duši, aby ji posvětil..., tuto pravdu o jeho přítomnosti jsem však nepochopil. Bylo zapotřebí slov o. Sáncheze: cítím v sobě Lásku: a chci se s ní stýkat, být jejím přítelem, jejím důvěrníkem..., usnadňovat jí opracovávání, vytrhávání, zapalování... Sám to však nedokáži: On mi dá sílu, On vše udělá, budu-li chtít... a já chci! Božský Hosti, Mistře, Světlo, Učiteli, Lásko: kéž tě ubohý oslík umí pohostit a naslouchat tvému poučování a zapálit se a následovat tě a milovat tě –

Předsevzetí: být často, pokud možno nepřetržitě, v přátelském a láskyplném a učenlivém styku s Duchem svatým. Veni Sancte Spiritus!...[4]

V těchto zápiscích svatý Josemaría zaznamenává duchovní cestu, po které ho Bůh vedl: odhalení Božího synovství, Mariino prostřednictví na cestě k Ježíši, drahocenné přátelství s Kristem... a nakonec uvědomění si přítomnosti Boží Lásky ve svém nitru. Jak napsal o mnoho let později, nastane chvíle, kdy srdce musí „rozlišovat a milovat každou Boží osobu jednotlivě. (...) V lásce rozmlouvá s Otcem i Synem i Duchem svatým, radostně se podřizuje vedení Utěšitele, dárce života, který nám, aniž bychom si to nějak zasloužili, dává nadpřirozené dary a ctnosti“.[5]

Že Duch svatý přebývá v duši křesťana, věděl již dříve, ale ještě to

nepochopil jako něco, co se dá *prožívat*, do hloubky zakoušet. Díky slovům duchovního vůdce se před ním otevírá nový obzor, něco, co nejen *chápe*, ale především *prožívá*: „Cítím v sobě Lásku“. Z úžasu nad tím se v něm rozněcuje touha odpovědět, dát se této Lásce k dispozici: „Chci se s ní stýkat, být jejím přítelem, jejím důvěrníkem..., usnadňovat jí opracovávání, vytrhávání, zapalování...“ Navzdory strachu, že toho nebude schopen, že to nedokáže, se v něm vzmáhá jistota, že Bůh to udělá, dovolí-li mu to.

Přijmout Boží dar

To první, co poutá pozornost na horizontu, který se otevírá před svatým Josemariou, je *ústřední role Boha*. O několik týdnů později zformuluje budoucí bod 57 z *Cesty*: „Stýkej se často s Duchem svatým — Velkým neznámým —, který tě má

posvěcovat.“[6] Naše svatost je Božím dílem, ačkoli tento Bůh, který nás posvěcuje, se často proměňuje ve „Velkého Neznámého“.

V našem světě, který klade důraz na lidskou aktivitu a na výsledek snahy, někdy zapomínáme, že spása, kterou jsme dostali od Boha, je bytostně *nezaslouženým darem*. Slovy svatého Pavla: „Milostí jste tedy spaseni skrze víru“ (Ef 2,8). Naše vyvíjená snaha je samozřejmě důležitá a není jedno, jak žijeme. Nicméně vše, co děláme, vychází z jistoty, že „křesťanství je milost, překvapení od Boha, který se nespokojil s tím, že stvořil svět a člověka, ale sestoupil ke svému tvoru“.[7] A to má každý člověk objevit *osobním způsobem*. Papež František rád říká, že máme poznat, že „Bůh je tím, *kdo je ve všem první*. Člověk ho hledá, ale On tě hledá jako první. Člověk ho chce nalézt, ale On nás nalézá jako první“.[8]

Z tohoto objevu se rodí „podstatný princip křesťanského vidění života: *primát milosti*“.[9] Slova, jimiž svatý Jan Pavel II. připravoval církev na nové tisíciletí, neztratilo ani po letech na aktuálnosti. Papež nás varoval před pokušením, které se může vloudit do duchovního života nebo do apoštolského poslání: „Často si myslíme, že výsledky závisí na naší schopnosti pracovat a plánovat.“[10] Můžeme se pak domnívat, že náš vnitřní život není tak intenzivní, jak bychom chtěli, protože se dostatečně nesnažíme, nebo že náš apoštolát nepřináší očekávané výsledky, protože k sobě nejsme dost nároční. Křesťané vědí, že ten, kdo jedná, je Bůh: „Apoštolská díla nerostou díky lidským silám, nýbrž z vanutí Ducha svatého.“[11] Zde máme další způsob, jak pochopit, že hodnota našeho života nezávisí na tom, co děláme, ani neztrácí svou hodnotu, když toho děláme málo, nebo když nemáme úspěch..., pakliže se

obrátime k Bohu, který chce žít mezi námi. „Žít podle Ducha svatého znamená žít z víry, naděje a lásky a dovolit Bohu, aby se nás zmocnil, od základu proměnil naše srdce a učinil z nich srdce podle srdce svého.“[12] Právým výchozím bodem pro křesťanský život, „pro to, abychom mohli konat dobré skutky,“ kterými nás náš Otec Bůh pověřuje (Ef 2,10), je tedy vděčné přijetí Božího daru, jehož působením budeme žít jako Boží děti v důvěryplné odevzdanosti.
[13]

Být často v láskyplném a učenlivém styku s Duchem svatým

Přijmout Boží dar znamená přijmout Osobu; odtud rada, kterou dal o. Sánchez svatému Josemaríovi: „Spřátelte se s Duchem svatým. Nemluvte: naslouchajte mu.“ S osobou se můžeme přátelit a přátelství se prohlubuje dialogem. Když tedy svatý Josemaría objevil

osobní přítomnost Boha ve svém srdci, předsevzal si: „Být často, pokud možno nepřetržitě, v přátelském, láskyplném a učenlivém styku s Duchem svatým.“ To je to, co můžeme ze své strany udělat, abychom *ho slyšeli*.

Po této cestě mohou kráčet všichni křesťané: neustále se otevírat působení Přímluvce, naslouchat jeho vnuknutím, dovolit mu, aby nás uvedl „do celé pravdy“ (Jan 16,13). Ježíš slíbil dvanácti apoštolům: „On vás naučí všemu a připomene vám všechno ostatní, co jsem vám řekl já“ (Jan 14,26). Duch svatý nám umožňuje žít podle Božích plánů, neboť On je také tím, kdo nám „oznámi, co má přijít“ (Jan 16,13).

První křesťané této skutečnosti porozuměli a především ji *žili*. „Téměř na každé stránce Skutků apoštolů se o něm mluví – mluví se o tom, jak vede a řídí život a skutky

prvního křesťanského společenství a povzbuzuje je.“[14] Skutečně „všichni, kdo se dávají vést Božím Duchem, jsou Boží synové“ (Řím 8,14). A necháme se jím vést tehdy, když se budeme snažit denně cvičit v „obtížné disciplíně naslouchání“.[15] Stýkat se s Duchem svatým znamená snažit se naslouchat jeho hlasu, „který k tobě mluví událostmi každodenního života, radostmi i utrpeními, které jej provázejí, osobami, které jsou ti nablízku, hlasem svědomí žíznícím po pravdě, štěstí dobru a kráse“.[16]

V tomto ohledu je zajímavá pasáž poslední knihy rozhovorů s Benediktem XVI. Novinář se ho ptá, zda jsou chvíle, kdy se papež „cítí velice osamělý“: „Ano,“ odpovídá Benedikt XVI., „ale díky tomu, že se cítím pevně spojen s Pánem, nejsem nikdy zcela sám.“ A ihned dodává: „Člověk jednoduše ví: nejsem to já, kdo působí. Sám bych to udělat

nemohl. On je vždy přítomen. Nemusím dělat nic jiného, než Mu naslouchat a zcela se Mu otevřít.“[17] Perspektiva sdílení života s Bohem, přátelství s Ním, je dnes stejně přitažlivá jako dřív. Ale „jak docílit toho naslouchání, toho naprostého otevření se Bohu?“ Emeritní papež se směje a novinář se ptá znovu: „Jaký je ten nejlepší způsob?“ Benedikt XVI. jednoduše odpoví: „Prostě tak, že Pána prosíte – musíš mi teď pomoci! – a vnitřně se useberete a setrváte v tichosti. A pak, vždy můžete znovu zatlouct na bránu modlitby, a většinou to funguje.“[18]

Naučit se rozpoznávat jeho hlas

V našem osobním životě modlitby můžeme možná neúmyslně očekávat poněkud výjimečné jevy, které by nás *ujistily* o tom, že hovoříme s Bohem, o tom, že nám naslouchá, že k nám promlouvá. Duchovní život se však odvíjí obyčejnějším způsobem. Spíše

než o to dostávat zvláštní milosti, jde o to „být citlivý na podněty, kterými Duch Boží působí v našem okolí i v nás samých“. [19]

„Kdo se dávají vést Božím Duchem, jsou Boží synové“ (Řím 8,14). Vedení Přímluvcem spočívá v tom, že nám spíš než konkrétní pokyny dává světlo a rady. Velmi rozmanitými způsoby a s respektem k období, kterým člověk prochází, osvětluje nepatrné i velké události našeho života. Jednotlivé drobnosti se tak ukazují *novým*, jiným způsobem, ve světle, které pomáhá lépe pochopit to, co se dříve jevilo jako nejasné a nejisté.

Jak obdržíme toto světlo? Tisíci různými způsoby: při četbě Písma, spisů svatých, duchovních knih; nebo v neočekávaných situacích, např. při rozhovoru s přáteli, při četbě nějaké zprávy... Existuje nekonečné množství okamžiků, kdy nám Duch

svatý může něco vnuknout. Počítá však s tím, že s použitím našeho rozumu a svobody dáme těmto podnětům konkrétní formu. Je dobré naučit se nad těmito náznaky rozjímat v modlitbě; beze spěchu nad nimi denně uvažovat; zamyslet se v modlitbě a zeptat se Pána: „Co mi chceš říct touto záležitostí, která mi dělá starosti, tímto, co se mi stalo? Jaký máš návrh pro můj život?“

Během tohoto trpělivého naslouchání je dobré mít na zřeteli, že do hlasu Ducha svatého se mohou v našem srdci přimísit i jiné, velmi odlišné hlasy: hlas našeho sobectví, našich tužeb, pokušení od ďábla... Jak rozpoznat, co pochází od Něj? Neexistují zde, jako v mnohém, nezvratné důkazy; existují však znamení, která pomáhají rozpoznat jeho přítomnost. Nejprve je třeba vědět, že Bůh si neprotiřečí: nepožádá nás o nic, co by bylo v rozporu s učením Ježíše Krista,

uvedeným v Písmu a vykládaným církví. Ani nám nenavrhne něco, co by se přičilo našemu povolání. Dále bychom měli věnovat pozornost tomu, co s sebou tato vnuknutí přináší. Strom se pozná po ovoci (srov. Mt 7,16–20); a jak píše svatý Pavel, „ovocem Ducha je láska, radost, pokoj, shovívavost, vlídnost, dobrota, věrnost, tichost, zdrženlivost“ (Gal 5,22–23). Duchovní tradice církve stále učí, že „Duch Boží vždy vlévá do duše pokoj, ďábel nutně vytváří nepokoj“.[20] V průběhu dne nás napadne nespočet *dobrych nápadů*; nápad sloužit, starat se o někoho, být k někomu pozorný, někomu odpustit. Často to nebyla dobrá myšlenka jen tak, z ničeho nic, ale Duch svatý, který hýbe naším srdcem. Odpovíme-li na vnuknutí Přímluvce, naplní nás *gaudium cum pace* – pokojem naplněná radost –, o niž denně prosíme.

Ochota učit se od Přímluvce je postoj, který je dobré v poklidu pěstovat za pomoci duchovního vedení. Není bezvýznamný fakt, že tento horizont se před svatým Josemaríou otevřel právě v tomto kontextu. Rada, kterou dostal – „naslouchejte mu“ –, ukazuje také na to, že otec Sánchez si byl dobře vědom, v čem spočívalo jeho poslání duchovního vůdce: napomáhat, aby Duch svatý mohl čím dál víc brát do rukou vedení oné duše, „usnadňovat opracovávání, vytrhávání, zapalování...“ To je úkol těch, kdo doprovází druhé v jejich duchovním životě: pomoci jim poznat se, aby mohli lépe rozpoznat, oč je Přímluvce požádá. Každý se tak krok za krokem učí vidět Boha v událostech vlastního života i v tom, co se děje ve světě.

**Zakotvení v Boží Lásce, s vanutím
Ducha svatého**

Od Nanebevstoupení Páně a Seslání Ducha svatého o Letnicích žijeme v době poslání: sám Kristus nás pověřil úkolem přinést spásu celému světu. Papež František to několikrát zmínil, když hovořil o „dynamičnosti vycházení, kterou chce Bůh vzbudit ve věřících“, [\[21\]](#) a zároveň dodával, že spolu s tímto úkolem nám dal i sílu k jeho splnění. Tato *dynamičnost* totiž „není strategií, ale silou Ducha svatého, nestvořené Lásky“. [\[22\]](#)

Papež František ve svých katechezích o naději připomněl, že je důležité nechat se vést Duchem svatým, a použil přitom přirovnání, které měli ve velké oblibě církevní otcové: „List Židům přirovnává naději ke kotvě (srov. 6,18–19), a můžeme k tomu přidat obraz plachty. Kotva dává lodi jistotu a zabezpečení v mořském vlnobití, plachta jí však na vodě umožňuje pohyb a plavbu. Naděje je vskutku jako plachta, která zachycuje vanutí Ducha svatého a činí z něj

hnací sílu, jež podle okolností žene loď na širé moře anebo ke břehu.“[23]

Žít zakotvení na hlubině Boží Lásky nám dodá pocit bezpečí; být vnímaví k Duchu svatému nám umožní postupovat vpřed s Boží silou a směrem, kterým nám On navrhne: „Vzlétnout, aniž by ses opíral o cokoliv zdejšího, musíš jít za hlasem a dechem Ducha svatého.“[24] Obě věci se rodí ze spojení s Bohem. Církev se proto „nemůže obejít bez plic modlitby“.[25] Novodobí papežové to neustále připomínali: Chceme-li splnit poslání, kterým nás Kristus pověřil, ve stejném Duchu, který podněcoval Jeho, pak nemáme jinou cestu než modlitbu, nepřetržitý a důvěryplný kontakt s Přímluvcem. Objevit horizont živé přítomnosti Boha v našem srdci. A vyplout na širé moře pod vedením Ducha svatého, který je „světlo, oheň a

mocné vanutí (...) které zapaluje plameny a velké ohně lásky“.[26]

Lucas Buch

[1] Svatý Josemaría, *Jít s Kristem*, č. 127.

[2] Tamtéž č. 128.

[3] P. Rodríguez, comentario al n. 57 de la edición crítico-histórica de *Camino*, s. 269.

[4] Svatý Josemaría, *Apuntes íntimos*, č. 864. In: P. Rodríguez, *Camino*. Edición crítico-histórica, comentario al n. 57, p. 270. Odkazuje se zde na studii J.L. Illanese, „*Trato con el Espíritu Santo y dinamismo de la experiencia espiritual. Consideraciones a partir de un texto del Beato Josemaría Escrivá*“. In: P. Rodríguez et al. *El Espíritu Santo y la*

Iglesia: XIX Simposio Internacional de Teología de la Universidad de Navarra, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Navarra, 1999, 467–479.

[5] Svatý Josemaría, *Boží přátelé*, č. 306.

[6] Srov. P. Rodríguez, *Camino*. Edición crítico-histórica, comentario al n. 57. Autor datuje vznik tohoto bodu 22-XI-1932.

[7] Svatý Jan Pavel II., ap. list *Novo millennio ineunte*, 6–I–2001, č. 4.

[8] S. Rubin, F. Ambrogetti, *El Papa Francisco. Conversaciones con Jorge Bergoglio*, Ediciones B, Barcelona 2013, 48.

[9] Svatý Jan Pavel II., *Novo millennio ineunte*, č. 38.

[10] Tamtéž.

[11] Svatý Josemaría, *Rozhovory*, č. 40.

[12] *Jít s Kristem*, č. 134.

[13] Srov. F. Ocáriz, *Pastýřský list*, 14-II-2017, č. 8.

[14] *Jít s Kristem*, č. 127.

[15] Svatý Jan Pavel II., *Promluva*, 5-VI-2004.

[16] Tamtéž.

[17] Srov. Benedikt XVI., *Poslední rozhovory s Peterem Seewaldem*, Barrister&Principal, Brno 2017.

[18] Tamtéž.

[19] *Jít s Kristem*, č. 130.

[20] J. Philippe, *Ve škole Ducha svatého*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2003, s. 50. O této otázce všeobecně srov. 45–59.

[21] František, ap. ex. *Evangelii Gaudium* (24–XI–2013), č. 20.

[22] F. Ocáriz, *Pastýřský list*, 14–II–2017, č. 9.

[23] František, *Generální audience*, 31–V–2017.

[24] Svatý Josemaría, *Výheň*, č. 994.

[25] František, *Evangelii gaudium*, č. 262.

[26] *Boží přátelé*, č. 244.

.....

pdf | dokument generován automaticky
z <https://opusdei.org/cs-cz/article/nove-horizonty-iv-nemluvte-naslouchejte-mu/> (20.03.2026)